

JORDARTER

Jordarter kan klassificeras på olika sätt. En huvudindelning är **organiska** eller **minerogena** jordarter, av vilka endast de senare ska diskuteras här. Dessa jordarter består av partiklar och fragment av mineral och bergarter i varierande kornstorlek och form.

Med hänsyn till när jordarterna bildats kan de vara **preglaciala**, **interglaciala**, **glaciala** eller **postglaciala** jordarter, dvs jordarter som bildats för istiderna, mellan två istider, under en istid eller efter senaste istiden.

Exempel på istidens avlagringar är **morän**, som avsatts direkt ur en smältande is, **glacifluviala** avlagringar eller **isälvavlagringar**, t ex rullstensåsar samt varvig lera som avsatts i det glaciala havet. Exempel på de yngsta avlagringarna, postglaciala avlagringar, är **älvsediment**, som till stor del utgörs av siltiga – sandiga sediment. Organiskt material kan förekomma som skikt eller inblandning i sedimenten.

Varje jordart har sina speciella karaktäristiska drag och egenskaper. Ett sätt att klassificera jordarter är efter kornstorleken. Det förekommer olika klassificeringssystem både inom Sverige och utomlands, vilket kan vålla problem om det inte klart deklarerats vilket system som används. I Sverige förekommer huvudsakligen två system, dels enligt **Jordartskommittén 1953**, dels enligt **Sveriges Geotekniska Förenings (SGF) Laboratoriekommitté 1981**. Det förra används allmänt bland geologer, det senare används bland geotekniker. De båda systemen återges i figur på nästa sida. I denna rapport används **SGF 1981**.

En viktig kornstorleksgräns är 0.06 mm (undre kornstorleksgränsen för finsand = grovmo), vilken utgör gränsen för jordar, vilkas hållfasthetsegenskaper domineras av friktion mellan kornen och jordar där även kohesion bidrar till eller dominerar hållfasthetsegenskaperna.

Som senare nämns under kapitlet "Älvar; bildningssätt, förändringsmekanismer" är kohesionsegenskaperna väsentliga vid bedömning av skredmekanismer.

Den nya jordartsindelningen

och den gamla

Jordartskommittén 1953		SGFs Laboratoriekommitté 1981		
	BLOCK	2000	BLOCK	Grov
		600		
	STEN	200	STEN	Grov
		60		Mellan
Grov	GRUS	20	GRUS	Grov
Fin		6		Mellan
		2		Fin
Grov	SAND	0,6	SAND	Grov
Mellan		0,2		Mellan
Grov	MO	0,06		Fin
Fin		0,02	SILT	Grov
Grov	MJÅLA	0,006		Mellan
Fin		0,002		Fin
	LER	0,0006	LER	
				Fin